

#01

Tweewekelijkse COVID-19 overzicht
Team Impact & Nazorg en Resilient Rotterdam

KENNIS & INSPIRATIE

29 april 2020

Gemeente Rotterdam

Food for thought

Dit document is erop gericht om je te inspireren en kennis rondom strategie en herstel van de huidige COVID19 te vergroten. Hier vind je voorbeelden van acties die steden in Europa en daarbuiten nemen naar aanleiding van de COVID-19 uitbraak. Verschillende domeinen komen aan bod en bij de selectie van voorbeelden is zo veel mogelijk rekening gehouden met de relevantie voor Rotterdam. Daarnaast bevat dit document rubrieken die zijn gekoppeld aan de verschillende fasen van de crisis. We hopen hiermee een bijdrage te kunnen leveren aan het proces richting een meer *weerbare* en *veerkrachtige* stad.

Op basis van behoefte zal deze kennis- & inspiratie-update de komende weken qua inhoud en structuur worden ontwikkeld.

Voor gerichte verzoeken of suggesties m.b.t. toekomstige updates inzake COVID19 neem contact op met het team ImpactopRotterdam: impactoprotterdam@rotterdam.nl

During a
crisis.

Share
inspiration &
knowledge

Team Impact & Nazorg
Resilient Rotterdam

A 100 Resilient Cities Member

Internationale voorbeelden

[Nice](#)

- De gemeente van Nice geeft gratis maskers aan inwoners. Inwoners kunnen met hun belastingsformulier ook meteen een aanvraag doen voor een gezichtsmasker. Lees [hier](#) meer.

[Florence](#)

- De gemeente Florence slaat haar handen ineen met lokale stakeholders en actieve inwoners met het lanceren van een crowdfund initiatief. Opbrengsten gaan naar o.a. educatie en cultuur sector. Benieuwd naar de projecten? Lees [hier](#).

[Cheminz](#)

- De gemeente in Cheminz heeft samen met de lokale bioscopen een "Drive-in" bioscoop mogelijk gemaakt. Dit format is perfect voor deze omstandigheden. Lees meer [hier](#).

[Espoo](#)

- De gemeente van Espoo maakt gebruik van een smartbot, een zelflerende a.i. om corona-gerelateerde vragen te beantwoorden. Lees [hier](#) meer.

[Dusseldorf](#)

- Gemeente Dusseldorf deelt gratis hygiene kits uit. De kit omvat een mond- en neusbeschermend masker (MNS) en instructies voor het dragen. Het doel is om de bevolking te steeds meer gebruik te laten maken van gezichtsmaskers. Lees [hier](#) meer.

[Gent](#)

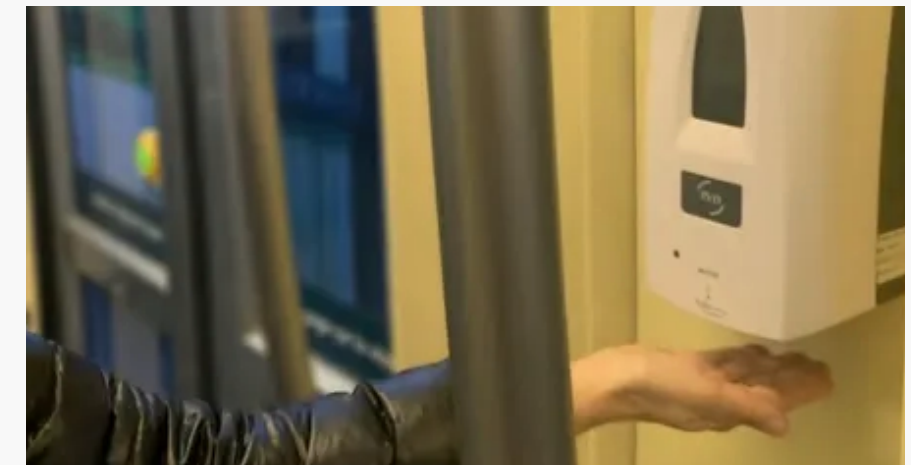
- Na de annulering van Ghent's grootste festival, nodigt de gemeente van Ghent de organisatoren uit om een alternatief te bedenken voor 2020. Ook dragen ze financieel bij aan het evenement van 2021. Lees [hier](#) meer.

[Tel Aviv](#)

- De gemeente van Tel Aviv lanceert een overzicht getroffen corona-maatregelen inclusief een sectie die geheel is toegewijd aan kansen in een post-corona wereld. Lees het document [hier](#).

[Nantes](#)

- Het OV in Nantes is voorzien van "smart" handontsmetters, zodat ze direct aangevuld kunnen worden wanneer ze leeg zijn. Lees [hier](#) meer.

Uitgelicht

Steden betrekken inwoners bij het bouwen aan het "Nieuwe Normaal"

- De gemeente van Nice opent via een online platform een dialoog met haar inwoners om samen te bouwen aan een nieuwe toekomst. Meer lezen: [Link](#)
- Gemeente van Tel Aviv en Global Resilient Cities Network organiseerde een Hackaton waarbij de stad werd uitgenodigd om met creatieve oplossingen te komen voor verschillende Corona-uitdagingen. Winnaars kwamen met inspirerende oplossingen!

Een aantal voorbeelden:

- 1) BildInn - tool om inzicht te krijgen in de behoefte van bedrijven.
- 2) CoLu - aankoop bij lokale ondernemers wordt beloond met een digi-munt
- 3) InStock - website geeft actueel inzicht in voorraad van medicijnen bij Apotheken.
- 4) Roadsense - a.h.v. Smartradars inzicht in Safe-zones binnen de stad. Check voor meer info: [Resilience Hackaton Tel Aviv](#)

*Wat kunnen we leren van de
vuurwerkcramp in Enschede?*

Crisis Ervaringsdeskundige

Interview met Wethouder Arjan van Gils

*Wethouder van Gils was gemeentesecretaris ten tijde
van de vuurwerkcramp in Enschede*

Leidende Principes

- 1) Maak een duidelijke scheiding tussen respons werkzaamheden en herstelwerkzaamheden; elke fase heeft haar eigen mindset nodig.
- 2) Benut de energie die er ontstaat n.a.v. de crisis.
- 3) Wederopbouwfase vraagt om een andere mindset.
- 4) Nadenken over de toekomst; doe het samen met de bewoners en maak gebruik van creativiteit en neem ze serieus.
- 5) Formuleer principes voor de wederopbouw fase en houd je hieraan.

*Interview op 16 april door :Arnoud Molenaar,
Madelon van der Kemp & Naomi Sonneveld*

Crisis Ervaringsdeskundige

Wethouder Arjan van Gils

1) Maak een duidelijke scheiding nodig tussen respons werkzaamheden en herstelwerkzaamheden

"Er is een duidelijke scheiding nodig in de organisatie tussen acute respons-werkzaamheden (korte termijn; noodhulp) en wederopbouw-werkzaamheden (middellange & lange termijn gericht op herstel en transformatie). Realiseer je dat voor deze werelden verschillende competenties, tempo, werkstijl, vaardigheden en mindsets vereist. Zorg wel voor een verbinding tussen deze twee werelden, ze moeten niet te ver uit elkaar gaan lopen; wel op elkaar aansluiten. Let ook op de sensitiviteit die er is tussen enerzijds de acute respons werkzaamheden en de wederopbouw werkzaamheden. "

2) Benut de energie die er ontstaat n.a.v. de crisis.

"Er ontstaat tijdens een crisis nieuwe energie. Zorg dat je daar ruimte voor geeft en laat collega's zich committeren aan opgaven waar zij enthousiast van worden."

3) Wederopbouwfase vraagt om een andere mindset

"Anders leren denken en handelen is van belang. In Enschede werden ambtenaren hier expliciet in getraind. Daarbij denk je niet: "wat moeten we doen", maar vraag je jezelf af: "wat maken we als gemeente mogelijk". "Zo creëer je veel meer verbeeldingskracht, implementatiekracht en lobbykracht."

4) Nadenken over de toekomst; doe het samen met de bewoners en maak gebruik van creativiteit en neem ze serieus.

"In Enschede lag de lead in de wederopbouw fase nadrukkelijk bij de inwoners zelf. Zij bepaalden hoe het nieuwe Roombeek eruit zou zien. Voor ons als gemeente was het belangrijk om verhalen vanuit de stad op te halen. Vragen zoals "wat typeerde deze wijk" en "wat maakte deze wijk bijzonder", leverde hele belangrijke informatie op. Inwoners betrekken in de wederopbouw fase is cruciaal. Ruimte bieden voor creatieve ideeën, heeft Enschede echt sterker gemaakt."

5) Formuleer principes voor de wederopbouw fase en houd je hieraan.

"Tijdens crisissituaties krijg je te maken met andersoortige dilemma's. Korte termijn belangen kunnen in strijd zijn met lange termijn doelstellingen/visies. Scherp en duidelijk zijn in je prioriteiten en principes is hierbij cruciaal. Een element dat nog gaat spelen is de vraag: "Wanneer mogen we weer normaal gaan doen?" Het is moeilijk om weer helemaal richting het "back to normal te gaan". Hierbij is het van groot belang om de temperatuur en sentiment te blijven meten. Net als in Enschede komt een crisis in fases. Er komt nog een grimmige periode aan, wees daar alert op."

Wat kunnen we leren van de Enschede vuurwerkkramp ?

Crisis Ervaringsdeskundige

Interview met Jan van Dieren, Manager BMC

Destijds onderdeel van projectorganisatie gericht op de Sociaal en Fysieke opgave "Wederopbouw Roombeek in Enschede"

Leidende Principes

- 1) Uitzonderlijke situaties vragen om flexibiliteit.
- 2) Zet een projectorganisatie op.
- 3) Toon begrip voor tegengestelde belangen.

Crisis Ervaringsdeskundige

BMC Manager, Jan van Dieren

1) Uitzonderlijke situaties vragen om flexibiliteit.

“Nadat de ramp had plaatsgevonden, was het reflex vanuit de gemeentelijke organisatie om de regels heel streng na te leven bij het uitgeven van vergunningen. Dit zorgde voor frictie tussen bewoners en de gemeente, want de gemeente keurde de bouwplannen af die de bewoners hadden ingediend om hun woning opnieuw te bouwen. Terwijl er juist in deze bijzondere periode er zou moeten worden afgeweken van de standaard procedures. ”

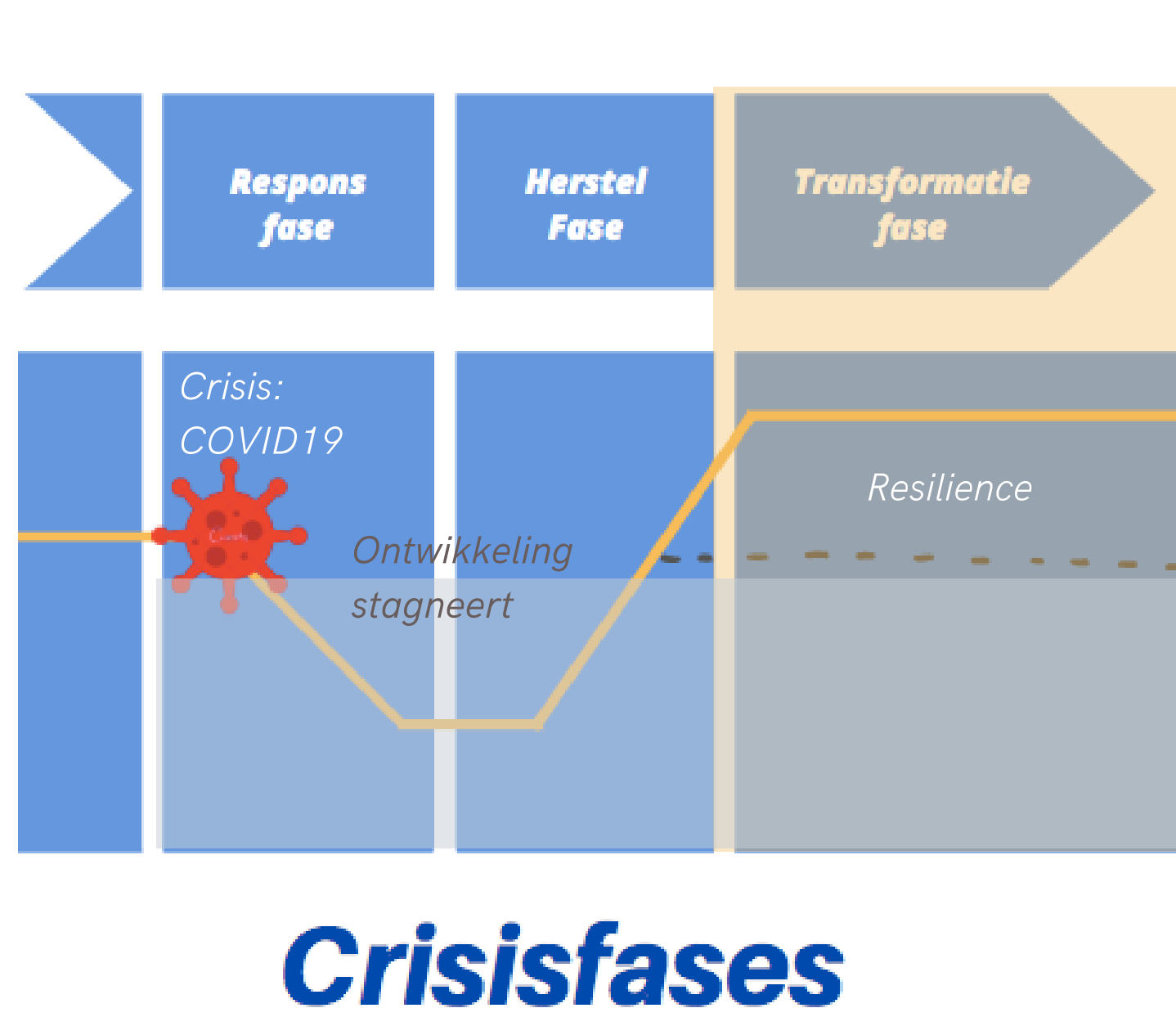
2) Zet een projectorganisatie op.

“Er werd een projectorganisatie opgezet, die een sociale en fysieke opgave kreeg. Voordat de ramp plaatsvond had de wijk al te maken met sociale problemen en waren er al plannen om de wijk te verbeteren. Normaalgesproken zou dit tientallen jaren duren. Na de ramp kwam er ineens ook een fysieke opgave bij, de wijk moest namelijk opnieuw ingericht en gebouwd worden. Dit schiep wel mogelijkheden om het gelijk goed aan te pakken.”

3) Toon begrip voor tegengestelde belangen.

“Het was een lastige en pijnlijke situatie, er waren 23 doden en 42,5 hectare verwoeste stad. De tegengestelde belangen tussen de projectorganisatie, de gemeente en de bewoners zorgden ervoor dat het niet altijd soepel verliep. Ik loste dit op door zo snel mogelijk met de bewoners in gesprek te gaan. Zodra de grond gekocht was, nodigde ik de bewoners uit om de mogelijkheden te bespreken. Vervolgens hield ik elke dag inloopspreekuur. Op deze manier kon ik zowel bij de bewoners als bij de gemeentelijke organisatie de verwachtingen peilen en communiceren naar de andere partijen. Door deze eerste vorm van participatie is er een groepsgevoel ontstaan onder de bewoners. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in het terugbouwen van kwalitatief betere woningen, die in samenwerking met de uiteindelijke bewoners zijn gebouwd.

Crisis fases

Respons fase

Richt zich op het zoveel mogelijk beperken van de impact van de pandemie.

Herstel fase

Richt zich op het binnen zo kort mogelijke tijd herstellen van het functioneren van de stad

Transformatiefase

Richt zich op het "building back stronger" - principe; een stad die na de crisis sterker is dan voor de crisis (leren & groeien).

Resilience

Het vermogen van mensen, gemeenschappen, organisaties, bedrijven en systemen om te overleven, zich aan te passen en te groeien, ongeacht de aard en omvang van langdurige spanningen en crisis.

Kennis Responsfase

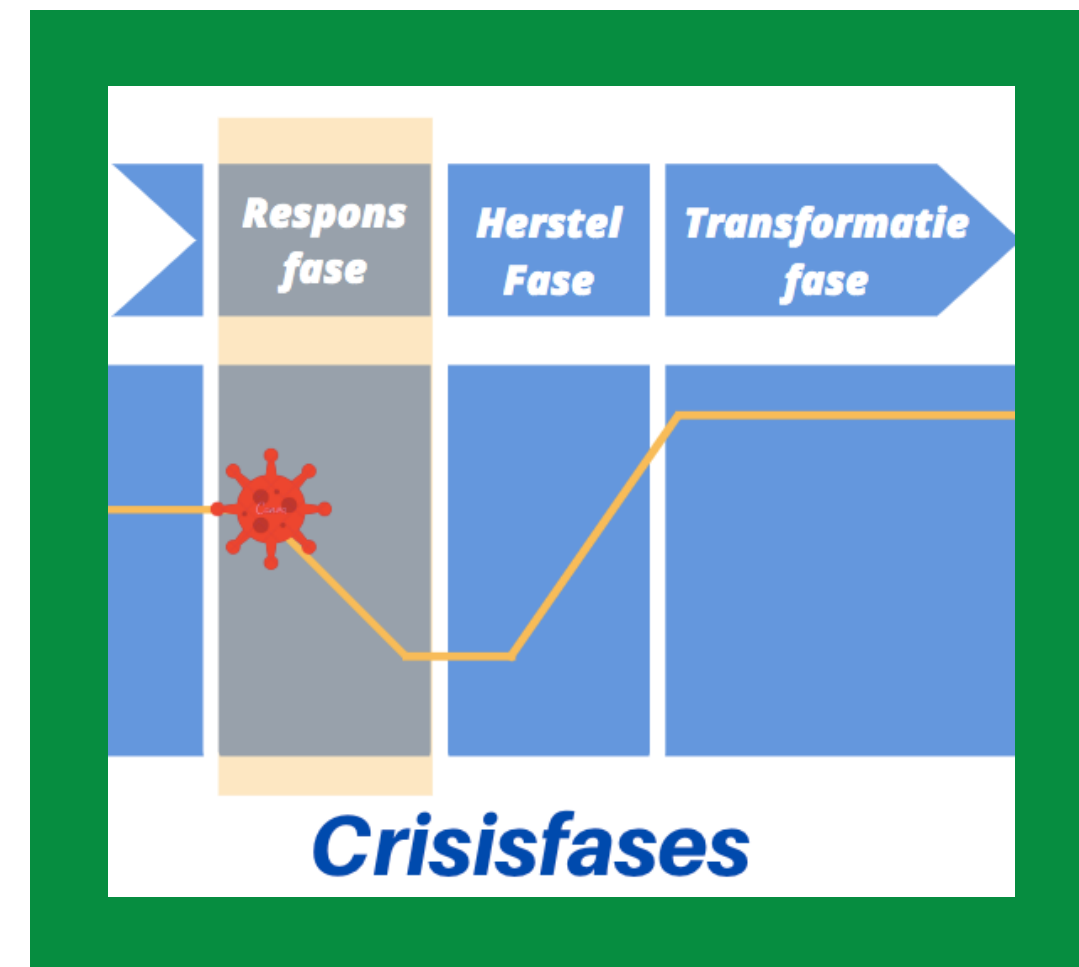
➤ **Responding to the socio-economic impacts of COVID-19| UN**
Zolang er niet voor iedereen in de wereld toegang is tot schoon water, zal de kans bestaan dat het virus zich globaal verspreid. De VN adviseert op wereldwijd niveau samen te werken en door middel van fiscale maatregelen en stimuleringspakketten risicogroepen te helpen. Ook wordt de circulaire economie benoemd en het nemen van klimaatmaatregelen.
[- Zie artikel](#) [- Zie samenvatting](#)

➤ **Steden delen rapporten betreffende corona respons maatregelen**

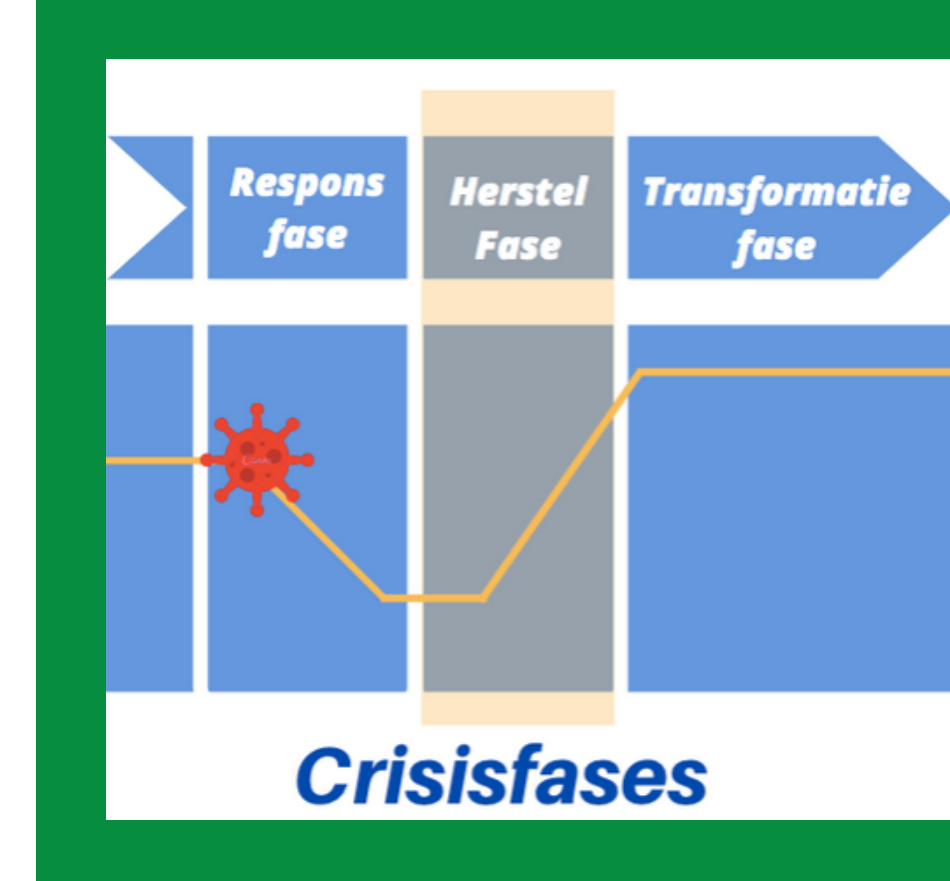
- [Zie hier: Rapport Corlu](#)
- [Zie hier : Rapport Amsterdam](#)
- [Zie hier: Rapport Riga](#)
- [Zie hier : Rapport Vienna](#)

➤ **Voorbeelden van corona-hulp-loketten in verschillende Europese steden.**

- [Zie hier: Psychologische helpdesk | Milaan](#)
- [Zie hier: Help Hub | Glasgow](#)

Kennis Herstelfase

How our cities can reopen after the COVID-19 pandemic

Een tienpuntenplan, dat niet alleen nodig is om te herstellen van de huidige coronacrisis, maar ook om voor te bereiden op komende pandemieën. Benoemenswaardige punten zijn o.a. het herbeoordelen van sectoren op basis van kwetsbaarheid en maatregelen nemen om die economie meer veerkrachtig te maken.

[- Zie artikel](#) [- Zie samenvatting](#)

Advies Jet Bussemaker Raad Volksgezondheid en Samenleving over dakloosheid: Herstel begint met een huis

De groep dak- en thuislozen neemt toe. Momenteel worden veel mensen afgewezen voor maatschappelijk opvang omdat zij het stempel 'zelfredzaam' krijgen. De RVS pleit ervoor om dit zelfredzaamheidscriterium af te schaffen. Dakloosheid moet in eerste plaats als hulpvraag worden gezien. Ook dreigende huisuitzetting zou opgevat moeten worden als hulpvraag. Uitgangspunt volgens de RVS is het recht op huisvesting. Wanneer dit je uitgangspunt is, kunnen gemeenten ook voorwaarden stellen (denk aan inkomensbeheer, schuldhulpverlening of bewindvoering). De RVS adviseert permanente aandacht voor dit probleem, en stelt een interdepartementale werkgroep voor, zowel nationaal als lokaal, die continu met dit vraagstuk bezig is. Lees [hier](#) meer.

"Investeer in sport om uit de crisis te komen", zegt de Europese sportsector

In het actieplan klinkt een grote behoefte aan innovatie als een belangrijke factor voor de toekomst door. "Deze unieke omstandigheden, los van alle schade en verdriet die het ook met zich meebrengt, zijn ook een kans om te innoveren, beleid te heroverwegen en prioriteiten te verleggen voor de lange termijn."

[- Zie artikel](#)

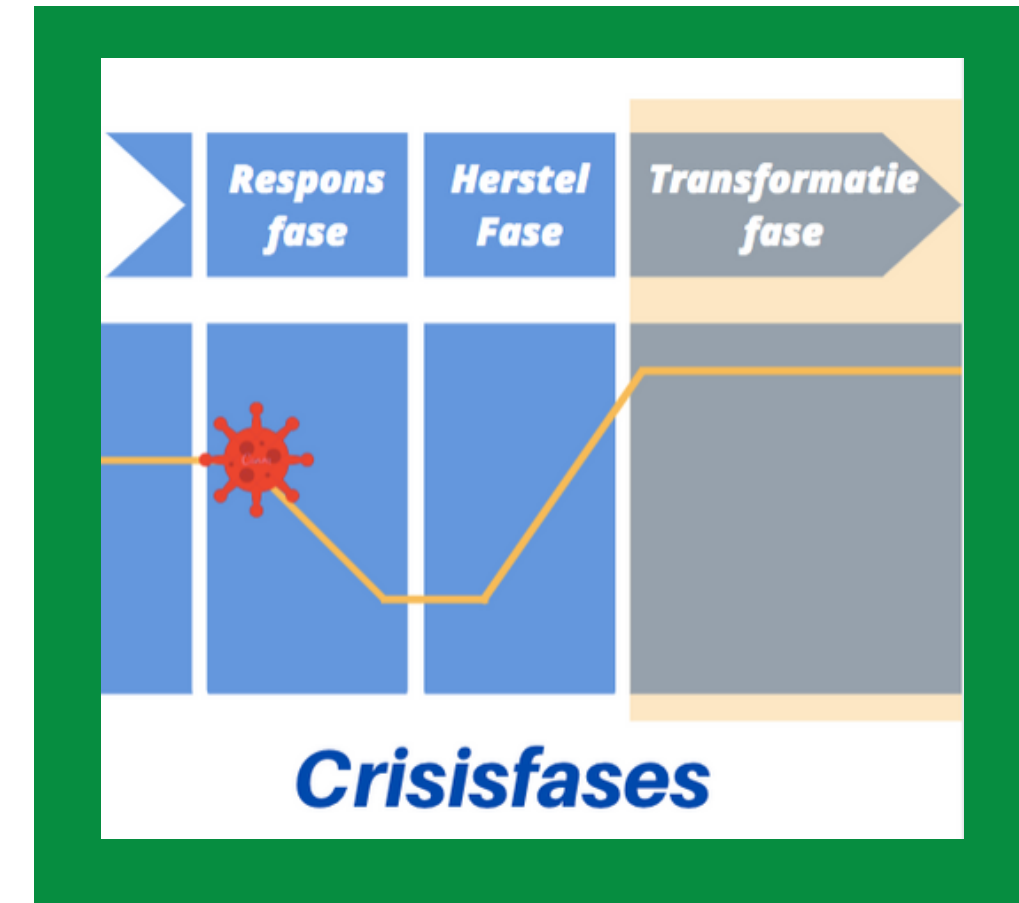
Ban Ki-Moon en Patrick Verkooijen leggen verbanden bloot tussen de coronacrisis en de reeds bestaande wereldproblematiek zoals klimaatverandering.

Lees waarom voor een goed herstel investeringen in groene energie en adaptatievermogen, onvermijdelijk is.

[-Zie artikel](#) [- Zie samenvatting](#)

Kennis Transformatiefase

- **Nederland na Corona | DRIFT**
Drift ontwikkelt strategische koersen i.s.m. 700 burgers en professionals.
Er zijn hierbij 3 speerpunten: 1) Een herbezinning op de leidende waarden en daaruit voortkomende principes. 2) Eerlijk rekenen in prijs. 3) Naar een ecologische samenleving, die gebaseerd is op complexe interactieve sociale productiesystemen. Er wordt hierbij een sterke koppeling gemaakt met de "*sustainable development goals*". [Website](#)
- **How to Build Back Better after COVID-19 | World Economic Forum**
Regeringen richten zich op de ontwikkeling van lange termijn stimuleringspakketten. Volgens het WEF moeten overheden hierbij zich richten op kernprincipes die bouwen aan een sterkere economie die de gezondheid en het welzijn van de burgers op lange termijn garandeert. Kansen om juist nu in te zetten op het creëren van banen rondom klimaatverandering en bouwen aan een veerkrachtiger en inclusievere samenleving. [Lees artikel hier.](#)
- **Manifest van 170 wetenschappers: het is een blunder als we niet groener uit de coronacrisis komen | Trouw**
In een manifest bepleiten 170 wetenschappers dat dit het moment is om de maatschappij 'radicaal duurzamer' te maken. Er worden vijf voorstellen gedaan, waarin onder andere een basisinkomen en afname van vleesproductie wordt genoemd. [Lees het manifest hier.](#)

Overige kennis & inspiratie

"Hoe kan deze crisis openingen geven naar nieuwe ideeën om ons te verplaatsen in de toekomst?"

Andere bronnen die ons helpen om na te denken over keuzes richting een veerkrachtige en weerbare toekomst:

- Global Resilient Cities Network & The World Bank organiseert wekelijks een webinar "COVID-19 Speaker series". Luister en lees de samenvattingen [hier](#).
- De Correspondent | *Van A naar... een nieuw soort Buiten. "Nu is het moment om onze straten radicaal te veranderen."* Onze straten gebruiken we gewoonlijk om overheen te rijden, maar nu we stilstaan zien we dat we de ruimte nodig hebben om in te leven. Wat willen we met de publieke ruimte, en onze mobiliteit? Lees/Luister de discussie [hier](#).
- DRIFT | Kraak de Crisis. Ondernemers worden uitgedaagd na te denken over initiatieven die bij dragen aan een socialer en duurzamer Nederland. Het doel is om de groeikans van de beste initiatieven die zorgen voor een veerkrachtig Nederland na corona te vergroten. Benieuwd? Klik [hier](#).
- 2 min [infographic](#) - Crisis of Transformatie? Een beknopt en duidelijk filmpje over de fases die ons nog te wachten staan.
- TED-talk | *How to prepare for the next outbreak*

Vraag of idee?

We willen met dit tweekelijkse kennis & inspiratiedocument graag inspelen op de behoeften die er bij jullie leven. Mail jouw idee of vraag naar: impactoproterdam@rotterdam.nl

Wat kun je verwachten in de volgende kennis & inspiratie update?

- Chief Resilience Officer van Parijs deelt zijn lessen rondom crisis situaties uit het verleden.
- Afdeling Vital Cities & Citizens van de Erasmus Universiteit Rotterdam deelt haar inzichten en kennis rondom COVID-19
- Nieuwe Internationale voorbeelden
- Inkijk in de Corona Resilience Assessment

Colofon

Dit document is samengesteld door leden van Team Impact & Nazorg + Resilient Rotterdam.

Samenvatten & Analyse

- Madelon van der Kemp
- Moussa Azaouagh
- Hanneke Vriens
- Naomi Sonneveld

Eindverantwoordelijken

- Nanne Boonstra
- Arnoud Molenaar
- Marjoleine van Doorn Claassen

Tekstredactie

- Marjoleine Nieuwdorp

Samenstelling:

- Naomi Sonneveld

